

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΕΓΑΣ

(1893 - 1976)

Τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1976 ἀπέθανε, μετὰ ἀπὸ θανάσιμον τραυματισμὸν ἀπὸ αὐτοκίνητον, ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Λαογραφίας εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν καὶ ἀκαδημαϊκὸς Γεώργιος Ἀ. Μέγας.

Ὁ Γ. Ἀ. Μέγας ἐγεννήθη τὸ 1893 εἰς τὴν Μεσημβρίαν τῆς Β. Θράκης ἀπὸ πατέρα διδάσκαλον καὶ λόγιον. Εἰς τὴν πατρίδα τοῦ πατρός του Σιάτισταν ἤκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Ἐλαβε τὸ πτυχίον τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τὸ 1913 μὲ ἄριστα καὶ τὸ 1925 ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ τῆς ἰδίας Σχολῆς ἐπίσης μὲ ἄριστα. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1927-30 ἐσπούδασεν ὡς ὑπότροφος εἰς τὴν Γερμανίαν Κλασσικὴν Φιλολογίαν, Κοινωνιολογίαν καὶ Λαογραφίαν.

Ὁ Μέγας διετέλεσε διαδοχικῶς συντάκτης τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1920-27) καὶ κατόπιν διευθυντῆς του (1936-55), ἑκτακτος καὶ ἔπειτα τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Λαογραφίας εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν (1947-61) καὶ ἀκαδημαϊκὸς (ἀπὸ τοῦ 1970).

Ὡς φοιτητῆς ὁ Μέγας μετέχει ἐνεργῶς τοῦ φροντιστηρίου τοῦ διδασκάλου του Ν. Γ. Πολίτου καὶ δημοσιεύει ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων δύο σχετικὰς λαογραφικὰς ἐργασίας. Ὁ Ν. Γ. Πολίτης ἀναθέτει μάλιστα εἰς αὐτὸν τὴν σύνταξιν ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τῶν ἐλληνικῶν παραμυθιῶν συμφώνως πρὸς τὰ διεθνῆ πρότυπα. Ἐκτοτε καὶ μέχρι πέρατος τοῦ βίου του ὁ Μέγας ἡσχολεῖτο κατὰ καιροὺς μὲ τὸ ἔργον τοῦτο, διαρκῶς συμπληρώνων καὶ ἀναμορφώνων αὐτό.

Αἱ πραγματικαὶ ἱκανότητες καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ δραστηριότης, ποὺ διέκρινον τὸν Μέγαν, φαίνονται κατὰ τὴν εἰκοσαετῇ περίοδον (1936-1955), ποὺ διευθύνει τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον. Μὲ ἐξαιρετικὸν ζῆλον ἐπιδίδεται εἰς τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσίν του, συμβάλλει σπουδαίως εἰς τὴν συλλεκτικὴν του προσπάθειαν μὲ τὴν καθιέρωσιν λαογραφικῶν ἀποστολῶν εἰς τὴν ὑπαιθρον, ποὺ καὶ ὁ ἴδιος ἐκτελεῖ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, μὲ τὴν εἰσήγησίν του περὶ καθιερώσεως βραβείων διὰ τὰς καλυτέρας ἐκ τῶν συλλογῶν, ποὺ ἀποστέλλονται εἰς τὸ Ἀρχεῖον, καὶ μὲ τὴν σύνταξιν ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀναλυτικῶν καὶ πρωτοτύπων ἐρωτηματολογίων, ποὺ βοηθοῦν τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς ἰδίως λειτουργοὺς εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῆς περισυλλογῆς τοῦ ὕλικου. Μὲ εἰσήγησίν του ἐκδίδεται τὸ 1939 τὸ περιοδικὸν τοῦ Ἀρχείου «Ἐπετηρὶς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου», εἰς τὸ ὁποῖον δημοσιεύονται ἀπὸ τὸν ἴδιον καὶ τοὺς συνεργάτας του σημαντικοῦ περιεχομένου μελέται, προβάλλουσαι τὴν ἐλληνικὴν λαογραφικὴν ἐπιστήμην διεθνῶς.

Ὡς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος ὁ Μέγας καταβάλλει κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς φοιτητάς του τὴν ἀγάπην εἰς τὰ ἀνεκτιμήτου, ὡς ἐπίστευεν, ἀξίας κειμήλια τῆς ἐθνικῆς μας κληρονομίας καὶ νὰ διδάξῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ βίος τῶν Ἑλλήνων συνεχίζεται ἀδιάσπαστος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων.

Ὁ Μέγας ἐδίδασκε κατὰ βάσιν τὴν παραδοσιακὴν λαογραφίαν, ὅπως τὴν ἐδίδαξεν ὁ διδάσκαλός του Ν. Γ. Πολίτης καὶ κατόπιν ὁ Κυριακίδης, τοὺς ὁποίους ἠκολούθησαν ἀργότερον καὶ οἱ νεώτεροι ἐρευνηταὶ καὶ πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι, οἱ ὅποιοι σημειωτέον εἶχον διατελέσει προηγουμένως συνεργάται του εἰς τὸ Κέντρον Λαογραφίας. Ἐπίστευεν ὅτι ἡ λαογραφία μετὰ τόσους ἀγῶνας εἶναι ἐπιστήμη αὐτοτελὴς καὶ συγκεκριμένη καὶ ἀπέκρουε μὲ ἀγανάκτησιν τὰς ἀπόψεις μερικῶν νεωτεριζόντων, ποὺ ἐπιδιώκουν νὰ τὴν ἀναμίξουν μὲ τὴν ἐθνογραφίαν, ἐθνολογίαν, ἀνθρωπολογίαν κ.ἄ.

Τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Μέγα εἶναι πολὺ ἐκτεταμένον, πολὺπλευρον, ὄχι σπανίως πρωτότυπον, γενικῶς πολὺ ἐπιβλητικόν. Ἀναφέρεται βασικῶς εἰς τὴν ἐλληνικὴν λαογραφίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν, βυζαντινὴν καὶ νεωτέραν φιλολογίαν. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο φαίνεται ἡ ἀρτία λαογραφικὴ συγκρότησις τοῦ ἀνδρός, ἡ στερεὰ φιλολογικὴ του κατάρτισις, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐθνολογικαὶ καὶ θρησκευτολογικαὶ του γνώσεις. Διὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸ ἔργον τοῦτο ὁ Μέγας εἰργάσθη πάντοτε μὲ ὑποδειγματικὴν εὐσυνειδησίαν, μὲ μεθοδικότητα καὶ μὲ μεγάλην ἐρευνητικὴν διάθεσιν. Ἐστηρίχθη εἰς τὴν ἔρευνάν του πάντοτε εἰς τὸ ὕλικόν, τὸ ἀπηκριβωμένον ὕλικόν, ποὺ καὶ ὁ ἴδιος τὸ ἀνεζήτησε καὶ τὸ ἐπηλήθευσεν εἰς τὴν ἐλληνικὴν ὑπαιθρον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσους ἀγνοοῦν τὸ ὕλικόν, ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦν ἴσως νὰ τὸ προσεγγίσουν, μὲ ἀποτέλεσμα ἀντὶ νὰ καταλήγουν εἰς θετικὰ καὶ θεμελιωμένα συμπεράσματα νὰ ρέπουν εἰς φαντασιώσεις. Μὲ τὰ ἐφόδια ταῦτα ὠπλισμένος ὁ Μέγας ἀπέδειξεν εἰς ἐργασίας του ἀσθηρίκτους τὰς γνώμας ἐπὶ διαφόρων θεμάτων εὐρωπαϊῶν ὁμοτέχνων του καὶ προέτεινεν ἰδικὰς του.

Γενικῶς τὸ ὅλον ἔργον του μὲ τὴν πληρότητα, εὐρύτητα καὶ μεθοδικότητά του καὶ ἡ ἐν γένει δρᾶσις του, πέρα τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς ἀκαδημαϊκοῦ καὶ προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας τὸν ἐτοποθέτησε χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς πυραμίδος τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων λαογράφων καὶ μεταξὺ τῶν λαογράφων μὲ εὐρωπαϊκὴν ἀκτινοβολίαν.

Ὁ Μέγας εἰργάζετο ἐπιστημονικῶς μέχρι τῶν τελευταίων πρὸ τοῦ τραυματισμοῦ του ἡμερῶν μὲ ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν ἡλικίαν του ζωτικότητα καὶ ἀπόδοσιν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡδύνατο πολλὰ καὶ σημαντικὰ νὰ προσφέρῃ ἀκόμη εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Λαογραφίας ὁ ἀκάματος αὐ-

τὸς ἐρευνητής. Σημειῶνω ἐνδεικτικῶς ὅτι τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ καταλόγου τῶν ἐλληνικῶν παραμυθιῶν (μῦθοι ζῶων) εἶχεν ἀποστέλλει τελευταίως ὁ Μέγας πρὸς ἐκτύπωσιν εἰς τὸ τυπογραφεῖον, δὲν ἐπέπρωτο ὁμως νὰ δοκιμάσῃ τὴν χαρὰν τῆς ἐκτυπώσεώς του, ἀφοῦ δὲν ἐπρόφθασε κἄν νὰ ἐπιθεωρήσῃ ὁ ἴδιος ὅλα τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Μέγα ἀφίνει δυσαναπλήρωτον κενὸν εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἔρευναν.